

DET KONGELIGE FORNYINGS-,
ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENT

Opplysningsvesenets fond
Postboks 535 Sentrum
0105 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
10/3241

Dato
26.01.2011

Opplysningsvesenets fond - tildelingsbrevet for 2011

Lovgrunnlaget for Opplysningsvesenets fond er Grunnloven § 106 og lov 7. juni 1996 nr. 33 Om Opplysningsvesenets fond. Hovedreglene for forvaltningen av fondets eiendeler følger av vedtekter fastsatt ved kgl.res. 15. desember 2000 og av hovedinstruksen for forvaltningen av Opplysningsvesenets fond. Vedtektene og hovedinstruksen er i det følgende benevnt som instruksverket. Sammen med lovbestemmelsene om fondet utgjør disse de generelle retningslinjer og prinsipper for fondets forvaltning.

Tildelingsbrevet supplerer og utdyper de generelle retningslinjer og prinsipper som gjelder for forvaltningen. I Prop. 1 S orienteres Stortinget hvert år om fondets aktiviteter og resultater siste år. Departementet redegjør i Prop. 1 S også for aktuelle utfordringer, strategier og mål. Denne redegjørelsen er i sin helhet inntatt i tildelingsbrevet, jf. nedenfor.

Departementets overordnede styring og oppfølging av fondet er ellers i hovedsak basert på årsrapporten fra fondet og styringsdialogen gjennom året, med de halvårlige styringssamtalene.

Med bakgrunn i de betydelige verdier som tilhører fondet, den økende kompleksiteten som preger fondets virksomhet og departementets overordnede ansvar for fondets forvaltning, minner vi om styrets generelle informasjons- og foreleggelsesplikt overfor departementet, jf. vedtektene § 3 der det heter:

”Styret plikter å varsle departementet om forhold som anses av ekstraordinær karakter (f. eks. ekstraordinære tap, større rettsvister og lignende) og saker av prinsipiell og overordnet betydning.”

Postadresse
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo
postmottak@fad.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59

Telefon
22 24 90 90
Org. nr.
972 417 785

Kirkeavdelingen
Telefaks
22 24 95 53

Saksbehandler
Ellen Ur
22 24 75 81
ellen.ur@fad.dep.no

1. Prop. 1 S (2010-2011) – Opplysningsvesenets fond

I Prop. 1 S (2010-2011) *Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet* er det gitt en presentasjon av fondets økonomiske utvikling og resultat i 2009, jf. omtalen av Opplysningsvesenets fond under kategori 01.90 *Den norske kirke*. I omtalen av fondet under overskriften *Utfordringer, strategier og mål* heter det:

”Fondets formål er å bevare og forvalte verdiene til beste for Den norske kirke. Forvaltningen skal skje på en forretningsmessig og etisk forsvarlig måte.

En hovedoppgave for fondet er å holde boliger for prestene. Vedlikehold og istandsetting av presteboligene er blant de viktigste innsatsområdene. Et betydelig antall boliger er rehabilitert de seneste årene, men fortsatt er det et stort etterslep i vedlikeholdsbehov, oppgradering og rehabilitering. Særlig fra 2002 har fondet økt innsatsen for å innhente etterslepet, som i 2006 var beregnet til 235 mill. kroner. Innsatsen mot presteboligene skal fortsette innenfor rammen av en forsvarlig forvaltning av fondets samlede avkastning og øvrige utgiftsbehov.

Fondet er en av landets største eiere av kulturhistoriske eiendommer. Fondets innsats for bevaring av bygninger med kulturhistorisk verdi vil fortsette. For fredede bygninger skjer rehabiliteringen i nært samarbeid med vernemyndighetene. Fondet har utarbeidet en særskilt kulturminnestrategi som trekker opp mål og rammer for fondets innsats på området.

Eiendomsutviklingen, som er et særskilt innsats- og forretningsområde, skal bidra til verdiskaping gjennom utvikling av fondets eiendommer, så som jord- og skogbruksarealene og andre tomtearealer. Det er til nå identifisert 80 prosjekter der omregulering og mulig alternativ utnyttelse av arealer antas å ha et vesentlig inntjeningspotensial. Markedsutviklingen vil ellers ha innvirkning på når slike eiendomsutviklingsprosjekter i tilfelle kan realiseres.

Målet for forvaltningen av skog- og utmarksområder er å oppnå stabil avkastning og langsiktig verdioppbygging innenfor rammen av en bærekraftig forvaltning. Inntektene er økende fra utleie av jaktterreng og fiskerettigheter. Salg av grus og mineraler, pyntegrønt og juletrær gir stabile inntekter. Fondet skal bidra til vern av skog. Store deler av fondets skoger er i dag underlagt verneprosesser initiert av Direktoratet for naturforvaltning.

Prestegårdene i fondets eie er forpaktningsbruk som drives uavhengig av eventuell prestebolig på eiendommen. Fondet har beholdt 35 prestegårder, primært av kirke- og kulturhistoriske grunner. Økte avkastningskrav innenfor jordbruket og behovet for modernisering og investeringer krever nye vurderinger av hvorvidt eiendommene fortsatt kan være selvstendige bruk. For de 128 jordleiebrukene leies dyrkbar jord ut som tilleggsjord til nabobruk. Alternativ utnyttelse av jordleiebrukenes arealer er under vurdering i et eget prosjekt for identifisering av eiendommer som kan gi avkastning ved omregulering til andre formål eller inntekter ved salg. Økt salg av jordleiebruk er sannsynlig i årene framover.

Småkraftutbygging på fondets egne eiendommer er et relativt nytt forretningsområde for fondet, og illustrerer den økte innsatsen mot aktiv verdiutvikling av fondets eiendommer og naturressurser. På fondets arealer er det kartlagt 50 vassdrag med potensial for utbygging. Det er så langt gitt tre konsesjoner og søkt om ytterligere 30. Utbyggingsprosjekter har en lang tidshorison for det genereres inntekter. Utbygging av småskala vannkraft vil over tid vil kunne bli et vesentlig satsingsområde for fondet.

Den finansielle bæreevnen for Opplysningsvesenets fond avhenger i stor grad av finansinntektene, som varierer med endringer i finansmarkedene. Fondets økonomiske situasjon og bæreevne preges fortsatt av nedgangen i finansmarkedene i 2008, fondets tap og bortfallet av fri egenkapital. Inntektene fra eiendomsforvaltningen gir gjennomgående ikke overskudd, noe som særlig har sammenheng med at driften og vedlikeholdet av presteboligene langt overstiger leieinntektene. Fondet har gjennom de seneste årene i betydelig grad søkt å utvikle eiendommene med sikte på verdiøkning og økt avkastning. Gjennom økt avkastning fra eiendommene vil avhengigheten av finansinntektene kunne reduseres og bidra til større forutsigbarhet og stabilitet. I St.prp. nr. 67 (2008-2009) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2009 varslet departementet en gjennomgang av fondets rammebetingelser. Den umiddelbare foranledningen var finanskrisen, fondets resultat i 2008 og den vanskelige økonomiske situasjonen som da oppsto. Behovet for å gjennomgå fondets instruksverk og generelle rammebetingelser aktualiseres også av

utviklingen innen fondets eiendomsforvaltning. Flere datterselskaper er etablert, investeringsbehovet for realisering av utviklingsprosjekter vil øke i årene framover, kompleksiteten i fondets virksomhet vil bli større og kompetanse- og kapasitetsbehovet i forvaltningen av fondet vil forsterkes. Med bakgrunn i slike utviklingstrekk har styret for fondet initiert et utredningsarbeid om fondets framtidige rammebetingelser og organisering. Hvilke tilpasninger i fondets rammeverk som kan bli aktuelle, vil departementet i tilfelle komme tilbake til.

Tomtefesteinstruksen, fastsatt ved kgl. res. 14. september 2007, trådte i kraft for Opplysningsvesenets fond fra 1. januar 2009. Høyesterett avsa 12. mai 2010 dom om at tomtefesteinstruksen er ugyldig for så vidt den pålegger Opplysningsvesenets fond å regulere festeavgifter og innløse festetomter på vilkår som er angitt i instruksen. Høyesterett fant at tomtefesteinstruksens pålegg til fondet om å gi bedre vilkår til sine festere enn det som følger av tomtefesteloven, var i strid med Grunnloven § 106. Departementet arbeider med å avklare de rettslige virkningene av dommen, herunder kompensasjonen til fondet, og vil komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse for de nærmere virkningene av dommen.”

Vi viser til dette.

I Innst. 12 S (2010-2011) framkom merknader til saken om kompensasjon til fondet som følge av dommen i Høyesterett 12. mai 2010 om tomtefesteinstruksen og Grunnloven § 106, jf. ellers Innst S. nr. 117 (2010-2011) og Prop. 38 S (2010-2011) om denne saken. For øvrig hadde ikke stortingskomiteen merknader vedrørende Opplysningsvesenets fond.

2. Rammeverket for Opplysningsvesenets fond

Spørsmålet om endringer i fondets rammeverk ble omtalt i Prop. 1 S for 2011, jf ovenfor.

I brev 16. september 2010 til fondet framholdt departementet behovet for en bred gjennomgang av den forretningsmessig orienterte forvaltningen, særlig på eiendomssiden, med vekt på konsekvensanalyser av bl.a. lønnsomhet, investeringsbehov, driftskostnader og risikoelementer. Vi viser til senere samtaler om denne saken, og har merket oss at fondet i løpet av våren vil tilrettelegge et materiale for en slik gjennomgang. Spørsmålet om tilpasninger i fondets rammeverk vil bli vurdert i lys av denne gjennomgangen. Det samme gjelder behovet for et mer utfyllende instruksverk vedrørende fondets datterselskaper og fondets finansforvaltning, jf. Riksrevisjonens merknader i Dok. 1 (2010-2011).

3. Opplysningsvesenets fond – mål for de enkelte virksomhetsområdene

Det er fondets styre som behandler og vedtar de årlige budsjetter og handlingsplaner for Opplysningsvesenets fond. I årene framover er det et prioritert mål å bygge opp fondets frie egenkapital. Styret må i sin budsjettering og planlegging ivareta dette målet. Vi viser også til de utgiftsforpliktelser som fondet er pålagt av departementet og som må budsjetteres for 2011, bl.a. tilskuddet til felleskirkelige tiltak og utgiftsrefusjonen for de kommunale presteboligene.

Fondet har et betydelig antall eiendommer fordelt på de fleste av landets kommuner. Departementet forutsetter at Opplysningsvesenets fond har god kontakt og dialog med kommuner og andre lokale aktører som berøres av fondets virksomhet, bl.a. innen eiendomsforvaltning og -utvikling.

Selv om risikofaktorer vil inngå i den brede gjennomgangen nevnt under pkt. 2 over, minner vi om at fondet kontinuerlig skal gjennomføre risikovurderinger som ledd i sin interne styring, jf. økonomiregelverkets krav. Både arbeidet med strategiplaner og større utviklingsprosjekter skal bygge på særskilte risikovurderinger, jf. også tildelingsbrevet for 2010 og brevet fra Opplysningsvesenets fond 19. januar 2010 om dette. Vi har merket oss fondets brev 2. desember 2010 om framdriften i arbeidet med risikostyring.

Det er et generelt krav at Opplysningsvesenets fond i sin årsrapport på en hensiktsmessig måte synliggjør graden av måloppnåelse i forhold til målsettingen om å bevare og forvalte verdiene til beste for Den norske kirke. I det følgende har departementet under de enkelte virksomhetsområdene formulert ett eller flere hovedmål. Vi viser til disse, som fondet bes å benytte som referanse ved utforming av resultatindikatorer og andre nøkkeltall som skal belyse oppnådde resultater innen virksomhetsområdene. Bruk av nøkkeltall som styringsparametre skal anvendes på alle virksomhetsområdene under fondet, og skal innarbeides systematisk i fondets plan- og rapporteringssystemer. Departementet har i denne anledning merket seg fondets brev 2. desember 2010 om arbeidet med å utvikle indikatorer/nøkkeltall for rapportering, jf. også den skissen som ble presentert under møtet med departementet 6. desember 2010. Vi imøteser anvendelse av resultatindikatorer/nøkkeltall i årsrapporten for 2010.

• **Presteboligforvaltningen**

Mål:

Fondets presteboliger skal ha en standard som tilfredsstiller alminnelige krav til en tjenestebolig. Forvaltningen skal være kostnadseffektiv og skje i nært samarbeid med bispedømmene.

Departementet vil understreke at det er en hovedoppgave for fondet å ivareta presteboligene slik at de tjener sitt formål. Innhenting av etterslepet i istandsettings- og vedlikeholdsbehovet skal fortsatt ha prioritet. Innsats og omfang i 2011 på dette området må vurderes i lys av fondets finansielle situasjon, forventet avkastning i 2011 og betydningen av å bygge opp fri egenkapital. Dersom det ses behov for vesentlige innstramminger i forhold til innsatsen de seneste tre-fire årene, bes departementet underrettet.

Kravet om en kostnadseffektiv boligforvaltning tilsier at forvaltningen bl.a. skjer ut fra systematiske vedlikeholdsplaner, med oversikter over istandsettings- og vedlikeholdsbehov. Gjennomføring og prioritering av tiltak for den enkelte bolig må

skje i nært samarbeid med bispedømmene. Dette er særlig aktuelt ved presteskifter, men også ellers forventes det at fondet har et nært samarbeid med bispedømmene om boligforvaltningen.

Det skal føres en restriktiv linje ved kjøp av ny bolig når dette innebærer utvidelse av antallet boliger i fondets eie. Beslutning om salg av prestebolig uten at det anskaffes ny bolig, skal forelegges departementet. Fondet må i slike tilfeller ta opp spørsmålet om kommunen bør holde bolig. Dette vil være særlig aktuelt i tilfeller der det ikke foreligger spesielle hensyn som tilsier at tjenesteboligen bør eies av fondet.

Departementet vil følge kostnadsutviklingen for kommunale presteboliger og vurdere utgiftsbegrensende tiltak dersom utviklingen tilsier det.

Et visst antall presteboliger har fått fastsatt redusert husleie. Grunnlaget for beslutning om dette skal regelmessig gjennomgås og vurderes. I fondets årsberetning skal det opplyses hvor mange boliger som har redusert leie.

• **Eiendomsutvikling**

Mål:

Fondets eiendomsmasse skal være rasjonelt strukturert og lønnsom. Verdiene skal bevares og videreutvikles ved strategiske investeringer i lønnsomme prosjekter med forsvarlig risiko. Kulturhistorisk verdifulle eiendommer skal dokumenteres og tas vare på.

Innsatsen innen eiendomsutvikling, salg og mulig alternativ utnyttelse av arealer må til enhver tid vurderes i lys av fondets økonomiske situasjon og hvilket avkastningspotensial som en aktiv eiendomsutvikling kan gi på kort og lengre sikt. Ikke minst fondets satsing på utbygging av småkraftverk skal være underlagt nøye vurderinger av lønnsomhet og risiko. Vi viser ellers til pkt. 2 over om den forestående gjennomgangen av eiendomsforvaltningen.

Det vises ellers til Hovedinstruksen pkt. II § 2.1 *Eiendomsforvaltningen*.

Kulturminneforvaltning

Departementet viser til fondets strategi for å ivareta kulturelt og historisk viktige eiendommer. Departementet vil understreke fondets ansvar på området og viser til det arbeidet fondet utfører med å kartlegge omfanget av vedlikeholdsbehovet på disse og andre bygninger. Ivaretagelse av fondets fredete og verneverdige bygninger må innpasses i fondets økonomiske rammer på forsvarlig måte. Det samme gjelder dokumentasjon av fondets kulturhistorisk verdifulle eiendommer.

• Skogsdrift

Mål:

Skog- og utmarksforvaltningen skal gi stabil avkastning, langsiktig verdioppbygging og den skal være bærekraftig. Fondet skal fortsatt bidra til økt skogvern.

Det følger av målet at fondets skog- og utmarksressurser skal utnyttes optimalt, med hensyn til miljø og en langsiktig, bærekraftig forvaltning. Skogeiendommer med lav avkastning skal vurderes solgt om ikke arealene forventes å ha et framtidig avkastningspotensial av betydning, for eksempel ved bedre arrondering eller alternativ utnyttelse. Departementet går ut fra at fondet fortsetter samarbeidet med vernemyndighetene om identifisering av verneverdig skog og bistår bl.a. ved makeskifte av arealer til verneformål.

• Jordbrukseiendommene

Mål:

Fondet skal ha økt oppmerksomhet mot salg eller alternativ anvendelse av jordbruksarealer.

Jordleiebruk skal selges hvis det ikke foreligger særlige grunner for å beholde dem. Departementet har merket seg at fondet har utarbeidet en forvaltningsplan som omfatter det enkelte jordleiebruk, og som vil danne grunnlag for ytterligere salg av arealer.

Prosessen med salg av forpaktningsbruk ble avsluttet for en tid tilbake. Dersom det i tiden framover er aktuelt å selge forpaktningsbruk som gjennom denne prosessen ble besluttet beholdt i fondets eie, skal departementet orienteres før det treffes vedtak om salg.

• Finansforvaltningen

Mål:

Fondets finanskapital skal gi avkastning godt over definert risikofri rente.

Det skal alltid gjøres etiske vurderinger ved investeringer i verdipapirer nasjonalt og internasjonalt.

Departementet vil understreke fondets ansvar for å vurdere risiko knyttet til finans- og andre investeringer slik at fondet i størst mulig grad beskyttes mot tap, blant annet ved en diversifisert allokering av aktivaklassene. Vi minner om fondets ansvar for til enhver tid å vurdere effekten av sikringsstrategien knyttet til disposisjoner i utenlandsk valuta.

Ved verdipapirplasseringer, i likhet med andre plasseringer av fondets formue, må det gjøres avveininger mellom krav om årlig direkteavkastning og krav om langsiktig verdioppbygging.

Fondet må regelmessig vurdere behovet for endringer i instruksverket for finansforvaltningen og gjeldende rammer for investeringer innenfor de enkelte aktivaklasser, og i tilfelle ta dette opp med departementet.

Det vises ellers til Hovedinstruksen § 2.2 *Finansforvaltningen*.

Vi minner om fondets ansvar for etiske og samfunnsbevisste investeringer, jf. Hovedinstruksen § 2-3 *Etiske retningslinjer for finansplasseringer*. Fondet skal kontinuerlig overvåke og eventuelt påvirke den etiske adferden til selskaper det investeres kapital i.

Departementet har merket seg at det er fastsatt en ramme for utlån til kirkelige formål på 20 mill. kroner i 2011. Det vises til Hovedinstruksen § 2-2 og forutsetningen om at renten for lån til kirkelige formål skal være lavere enn markedsrenten.

4. Forvaltningsorganet, økonomiforvaltningen, fullmakter m.v.

4.1 Utgiftsrammen for forvaltningsorganet 2011

I henhold til vedtektene § 3 er det styret som fastsetter forvaltningsorganets driftsbudsjett med bakgrunn i den utgiftsrammen som departementet har fastsatt. Utgiftsrammen for forvaltningsorganet har hatt en større økning enn den generelle pris- og lønnsveksten de siste årene, blant annet på grunn av økninger i pensjonsforpliktelser og behovet for å styrke fondets kapasitet og kompetanse innenfor økonomi- og finansforvaltningen og de ulike virksomhetsområdene ellers, herunder virksomheten i datterselskaper.

I fondets brev 5. november 2010 er det for 2011 foreslått en brutto utgiftsramme på 48,5 mill. kroner. Fratrasket utgifter på 3,9 mill. kroner, som skal bæres av datterselskaper, gir dette en netto utgiftsramme for forvaltningsorganet på 44,6 mill. kroner.

Sammenlignet med netto utgiftsramme for 2010 representerer dette en økning på 4,4 mill. kroner, tilsvarende 11 pst. Forslaget til økning er bl.a. begrunnet i behov for en ny controllerstilling, en ny stilling i eiendomstemaet og en ny stilling innenfor IKT/Kart, og at det i 2010 ble foretatt flere tilsetninger med budsjettmessig helårsvirkning i 2011.

Departementet viser til at den årlige utgiftsrammen for forvaltningsorganet må ses i lys av fondets økonomiske situasjon og avkastning til enhver tid, slik som for andre av fondets utgiftsområder. Videre må forvaltningsorganets oppgaver og utgifter sammenholdes med fondets øvrige utgiftsoppgaver og veies mot innsatsen innen andre virksomhetsområder, ikke minst områder av forvaltningsmessige karakter, som presteboligforvaltningen. Fondets aktuelle økonomiske situasjon tilsier en nøye gjennomgang av mulighetene for effektivisering og utgiftsbesparelser i forvaltningsorganet.

Etter en samlet vurdering fastsettes forvaltningsorganets netto budsjetttramme for 2011 til 43,5 mill. kroner, med en brutto utgiftsramme for 2011 på 47,4 mill. kroner. Det er ved dette i noen grad tatt hensyn til å styrke bemanningen i forvaltningsorganet.

Vi viser ellers til omtalen under pkt. 2 om fondets rammeverk. Ved den omtalte gjennomgangen vil det også bli vurdert nærmere hvilke hensyn som bør være bestemmende for fastsettelsen av forvaltningsorganets årlige utgiftsramme.

Når det gjelder avgrensningen med hensyn til hvilke utgifter som skal posteres som driftsutgift for forvaltningsorganet og hvilke utgifter som skal posteres direkte i fondets regnskap, vises til tidligere tildelingsbrev, senest for 2010, der det er gitt nærmere retningslinjer for dette. Retningslinjene på området er uendret.

4.2 Generelt om økonomiforvaltningen

Opplysningsvesenets fond omfattes ikke av økonomireglementet i staten, jf. Hovedinstruksen § 4-6, men det er forutsatt at økonomireglementet med funksjonelle krav skal være retningsgivende for forvaltningen av fondet. Av Hovedinstruksen § 4-6 framgår at retningslinjer for den daglige økonomiforvaltningen og regnskapsføringen, for økonomikontroll, avstemming mv. skal være fastsatt i et eget økonomiregelverk for fondet. Etter det vi er kjent med, er det utarbeidet en økonomihåndbok med fullstendige rutinebeskrivelser. Vi går ut fra at denne blir løpende oppdatert.

Det er ikke hensiktsmessig å innta i tildelingsbrevet alle forutsetninger og krav som gjelder for økonomiforvaltningen for forvaltningsorganet. Det vises til økonomiregelverket i staten og til hovedinstruksen for økonomiforvaltningen for forvaltningsorganet, fastsatt 15. november 2004.

4.3 Riksrevisjonens merknader til 2009-regnskapet mv.

Vi viser til tidligere korrespondanse mellom Riksrevisjonen, fondet og departementet vedrørende fondets regnskap for 2009, og til Riksrevisjonens Dokument 1 (2010-2011) hvor Opplysningsvesenets fond er omtalt. Departementet understreker betydningen av at fondet følger opp Riksrevisjonens merknader.

I Dok 1 (2010-2011) viser Riksrevisjonen til at tiltak som er iverksatt for å utbedre svakheter i internkontrollen i fondet har virket positivt, men at det fortsatt er svakheter, bl.a. i rutinen for å sikre fullstendig dokumentasjon av balansen. Vi viser til dette. Vi understreker videre at det skal være etablert tilfredsstillende internkontroll, som bl.a. omfatter rutiner og systemer for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

I Dok. 1 (2001-2011) stiller Riksrevisjonen stiller spørsmål ved om departementets styring og kontroll av fondets datterselskaper er innrettet i tråd med økonomiregelverkets krav. Riksrevisjonen reiser dessuten spørsmål ved om rammene

for finansforvaltningen er tilstrekkelige for å sikre god styring og kontroll av investeringsvirksomheten i fondet. Vi viser til dette, som vil bli tatt opp i sammenheng med gjennomgangen ellers av fondets instruksverk og rammebetingelser, jf. pkt. 2 over.

4.4 Årsverk og stillinger

Departementet fastsetter ikke omfanget av bemanningen ved forvaltningsorganet, og tar derfor heller ikke stilling til konkrete forslag om nye stillinger. Forvaltningsorganet har selv myndighet til å opprette og inndra stillinger på grunnlag av de budsjettforutsetninger som gjelder. Det understrekes at det ikke kan etableres flere tilsetningsforhold enn at det er budsjettmessig dekning for lønnskostnader mv. for 2011. Det kan ikke påregnes at nye stillinger som besettes utover i 2011 blir konsekvensjustert i 2012 ved påslag i utgiftsrammen for 2012.

Det må til enhver tid foreligge oversikter over antall årsverk. Beregningen av antall årsverk må omfatte samtlige tilsetningsforhold, dvs. faste tilsatte, vikarer, engasjerte mv.

Når en arbeidstaker begynner eller slutter, samt ved endring av avtalt arbeidstid og lignende, skal endringer alltid meldes til NAVs Arbeidsgiver-/arbeidstakerregister (Aa-registeret). Statistisk sentralbyrå (SSB) produserer registerbasert sysselsettingsstatistikk for Den norske kirke, jf. www.ssb.no/regsyst. Statistikken er basert på flere ulike registre, som NAVs arbeidstakerregister og Enhetsregisteret. Også for å oppnå et mest mulig korrekt grunnlag for utarbeidelse av statistikker, vil departementet understreke viktigheten av at det meldes endringer til registrene.

Det skal gis en omtale av økning eller reduksjon i antall årsverk i forslaget til departementet om forvaltningsorganets utgiftsramme. Myndigheten til å tilsette virksomhetsleder tilligger departementet, mens styret for fondet har tilsetningsmyndigheten både for direktør og øvrige medarbeidere i forvaltningsorganet.

4.5 Fritak for boplikt

Styret har fullmakt til å avgjøre søknader om fritak for plikten til å bo i prestebolig som tilhører fondet. Departementet har ikke merknader til at denne myndigheten delegeres til direktøren. Prestens søknad om fritak skal på vanlig måte sendes tjenestevei til bispedømmerådet. Søknaden, med de nødvendige påtegninger, skal derfra sendes til fondet med bispedømmerådets uttalelse. Avgjørelse i saker om fritak for boplikten regnes som enkeltvedtak etter forvaltningslovens § 2 bokstav b. Departementet er klageinstans, jf. fvl. kap. VI.

4.6 Den norske kirkes landsfond

Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond har siden 2002 vært pålagt å forvalte Landsfondets kapital, forestå utbetalinger og utarbeide årsregnskap. Årsmeldingen for Landsfondet utarbeides av Landsfondets styre.

Dersom det ses hensiktsmessig at utbetalinger med skattemessige konsekvenser inntas i forvaltningsorganets regnskap, mot refusjon fra Landsfondet, har ikke departementet noe å bemerke ved dette. Utgiftsrammen for forvaltningsorganet kan dermed overskrides tilsvarende disse utbetalinger.

Vi minner om at det er departementet som fastsetter regnskapet for Landsfondet og at det er departementet som oversender regnskapet til Riksrevisjonen, jf. ellers departementets brev 5. juli 2007 om utbetalings- og regnskapsrutiner for Landsfondet, med de seneste endringer omtalt i departementets brev 25. mai 2009 til Landsfondets styre. Brevet er sendt i kopi til Opplysningsvesenets fond.

4.7 IKT-tjenester overfor kirken

Sentrale og regionale kirkelige organer er tilknyttet Ovf-nettet, herunder Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR). Tilknytningen til Ovf-nettet er avgjørende for virksomhetenes daglige drift. Departementet understreker nødvendigheten av at nettet er stabilt og at fondet har den nødvendige kapasitet og kompetanse til å drifte nettet.

I regi av Kirkerådet og KA arbeides det med helhetlige IKT-løsninger for Den norske kirke som en felleskirkelig IKT-strategi. En rapport om gjennomføringen av en slik IKT-strategi er nylig fremlagt av en prosjektgruppe under KA og Kirkerådet. Vi antar at denne saken på sikt vil kunne få betydning for de oppgaver fondet har på området i dag.

Med unntak av NDR er det ingen av de nevnte kirkelige instansene som betaler for IT-tjenester som i dag ytes av fondet. På vegne av disse vil departementet også i 2011 kompensere fondets utgifter til IT-tjenester. Foreløpig kan det budsjetteres med samme beløp som i 2010, dvs. kr 1 580 000, inklusive betaling for fondets ytelser i forbindelse med prestenes tilkoping til SAP/ESS. Vi går ut fra at betalingen fra NDR samsvarer med de utgifter fondet har til tjenestene som NDR mottar.

5. Fellesføringer i tildelingsbrevene til alle statlige virksomheter

På enkelte områder er det fastsatt gjennomgående krav til alle statlige virksomheter, og som inntas i alle tildelingsbrev til virksomhetene. Disse er gjengitt nedenfor:

Inkluderende arbeidsliv

IA-avtalen krever at deltakende virksomheter skal forebygge og redusere sykefravær, styrke jobbnærvær og hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet. Virksomhetene skal

sette aktivitets- og resultatmål for å redusere sykefraværet, øke sysselsetting av personer med nedsatt funksjonsevne, og stimulere til at yrkesaktivitet etter fylte 50 år forlenges med seks måneder. Virksomhetene skal i årsrapporten systematisk beskrive sine egne aktivitets- og resultatmål, samt redegjøre for resultatoppnåelsen og de aktivitetene som støtter opp under denne.

Brukerundersøkelser

Alle statlige etater skal innenfor rammen av budsjettet regelmessig gjennomføre brukerundersøkelser. Resultatene skal være offentlige. Alle statlige virksomheter skal i årsrapporten rapportere om de har gjennomført brukerundersøkelser og gjort dem offentlig tilgjengelige. De som ikke gjennomfører brukerundersøkelser i 2011, skal rapportere om når slike undersøkelser vil finne sted.

Lærlinger i staten

Den enkelte virksomhet skal vurdere hvilke lærefag som kan være aktuelle for virksomheten. På bakgrunn av denne vurderingen bør det, innenfor virksomhetens rammer, legges til rette for inntak av lærlinger med mål om økning av antallet lærlinger sammenlignet med 2010. Hver virksomhet skal i årsrapporten rapportere om hvilke lærefag som vurderes som aktuelle og antall lærlinger fordelt på lærefag. Det vises for øvrig til Statens personalhåndbok kap. 9.10 Særavtale om lønns- og arbeidsvilkår for lærlinger og lære kandidater i staten.

Statistikk for antall arbeidsplasser

Virksomhetene skal i sine årsrapporter omtale statistikk over utviklingen i antall arbeidsplasser i de deler av landet hvor virksomheten er lokalisert.

Tilgjengeliggjøring av offentlige data

Virksomhetene skal gjøre egnede og eksisterende rådata tilgjengelige i maskinlesbare formater. Dette gjelder informasjon som har samfunnsmessig verdi, som kan viderebrukes, som ikke er taushetsbelagte og der kostnadene ved tilgjengeliggjøring antas å være beskjedne (bortfall av inntekter ved salg av data anses som en kostnad). Formater og bruksvilkår må være i overensstemmelse med [Referansekatalogen](#) og FADs føringer på nettstedet data.norge.no. Informasjon om hvilke rådata som er tilgjengelige, skal publiseres på virksomhetens nettside. Dette bør ses i sammenheng med registrering av datasett på nettstedet data.norge.no.

Virksomheter som vurderer å etablere nye eller å oppgradere eksisterende publikumstjenester med utgangspunkt i rådata, skal normalt gjøre disse rådataene offentlig tilgjengelige i maskinlesbare formater, dersom ingenting er til hinder for slik tilgjengeliggjøring av rådata. Før virksomheten eventuelt selv etablerer nye publikumsløsninger basert på rådata, må det vurderes om det er mer kostnadseffektivt å tilgjengeliggjøre rådata i maskinlesbare formater som grunnlag for at andre kan utvikle tjenester. Det skal fremkomme av årsrapporten hvilke data som er gjort tilgjengelige. Dersom publikumstjenester blir etablert uten tilgjengeliggjøring av rådata, skal dette begrunnes i årsrapporten.

6. Årsregnskapet og årsrapporten

Årsregnskapet og årsrapporten for Opplysningsvesenets fond avgis av styret. Frist for oversendelse til Riksrevisjonen er satt til 1. mai påfølgende år. Departementet skal på forhånd ha truffet bestemmelse om disponering av overskuddet, eventuelt inndekning av underskudd. Når det gjelder utforming av årsrapporten, vises til regnskapslovens bestemmelser og til tidligere årsrapporter. I årsrapporten skal det bl.a. inntas en fyldig redegjørelse for forvaltningsorganets virksomhet, og en grundig gjennomgang og vurdering av vurdering av oppnådde resultater basert bl.a. på nøkkeltall og resultatindikatorer, jf. pkt. 3 foran. I årsrapporten for 2011 skal det gis en oppdatert overordnet risikovurdering.

Departementet ber fondet særskilt opplyse om eventuelle vesentlige endringer i risiko for misligheter, jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten kap. 2.4. Departementet legger videre til grunn at OVF har en effektiv og forsvarlig internkontroll. Det må meldes i årsrapporten dersom fondet har avdekket vesentlige svakheter, feil og mangler i kritiske prosesser og aktiviteter.

Vi viser også til de rapporteringskrav som er stilt til alle statlige virksomheter.

I referat fra styringssamtalen 19. mai 2008 heter det:

”Det ble i møtet diskutert noe rundt strukturering av egenkapitalen og prinsipper for synliggjøring av deler av disposisjonsfondet som i praksis er bundet i eksempelvis tilskudd til kirkelige formål og tilskudd til eldre kirkebygg. Fondet bes å vurdere hva som skal føres over resultatregnskapet og hva som skal framkomme som forpliktelser i balansen, eventuelt som noter.”

Departementet antar det fortsatt er behov for å følge opp denne type presentasjons- eller oppstillingsspørsmål i fondets regnskap, og ber fondet vurdere dette mot avleggelsen av 2010-regnskapet.

Departementet forutsetter ellers at fondet på en tilfredsstillende måte ivaretar de krav som gjelder for regnskapsavleggelse mv., herunder tilfredsstillende rapporteringsløsninger og avstemmingsrutiner, og at fondet har kontinuerlig oppmerksomhet på kvalitetssikring på området. Datterselskap og deres forpliktelser

skal omtales i årsrapporten. Departementet understreker viktigheten av at fondets styre har full styringsrett over datterselskapene.

Vi minner om at årsrapporten skal sendes Riksrevisjonen i elektronisk form.

7. Styringssamtaler 2011

Det avholdes minst to møter i året mellom departementet og fondets ledelse, der styreleder forventes å delta. Vi foreslår at møtet våren 2011 berammes til onsdag 8. juni kl 10.00–15.00 i departementets lokaler, og høsten 2011 til tirsdag 6. desember samme tid i fondets lokaler.

Tildelingsbrevet bes gjort kjent blant de tillitsvalgte.

Med hilsen

Ingrid Vad Nilsen e.f.
ekspedisjonssjef

Jørn Hagen
avdelingsdirektør

Kopi: Riksrevisjonen seksjon 1.6
Kirkerådet